

Vedrørende besøg den 26. oktober og den 5. november 2004 i Kvindeafdelingen

Den 26. oktober og 5. november 2004 besøgte jeg Kvindeafdelingen i Anstalten ved Herstedvester, og den 28. januar 2005 skrev jeg til anstalten om besøget. I brevet anmodede jeg om en række oplysninger og stillede spørgsmål mv. Jeg bad om at anstaltens udtalelse i anledning af mit brev blev tilbagesendt gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg også anmodede om at udtale sig.

Jeg modtog herefter udtalelser af 23. marts 2005 og 29. juni 2005 fra henholdsvis Anstalten ved Herstedvester og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad pkt. 1.1. Cellerne

Jeg anmodede om at modtage et eksemplar af vedligeholdelsesplanen.

Jeg har modtaget vedligeholdelsesplanen for Anstalten ved Herstedvester for perioden 2003-2008.

Specielt om Kvindeafdelingen fremgår følgende:

2005

- maling af køkken i afdeling S: 2000,- kroner
- maling af celler i afdeling R og S: 30.000,- kroner
- nyt køkken i afdeling R: 20.000,- kroner
- nyt celleinventar i bl.a. afdeling R: (170.000,- kroner).

2006

- nyt celleinventar i bl.a. afdeling R: (150.000,- kroner).

Jeg bad oplyst om muligheden for at celler i Kvindeafdelingen som for en periode er tomme, og som trænger til vedligeholdelse, kan blive malet mv.

Anstalten har oplyst at anstalten er indforstået med at male tomme celler der trænger til istandsættelse. Det er i øvrigt planen at male alle celler på Kvindeafdelingen i 2005.

Idet jeg går ud fra at planen om at male alle cellerne i 2005 bliver gennemført, tager jeg dette til efterretning.

Jeg udtalte i brevet af 28. januar 2005 at der nogle steder i fællesarealerne trængte til grundigere rengøring eller opfriskning med maling. Det gjaldt især afdeling R hvor en generel oprydning var tiltrængt. Jeg anførte endvidere at køkkenet i afdeling R trængte

til renovering.

Anstalten har oplyst at anstalten ikke mener at fællesarealerne trænger til istandsættelse. Farverne på fællesarealerne er valgt af de (daværende) indsatte.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i udtalelsen af 29. juni 2005 anført følgende:

”Anstalten har telefonisk tilføjet, at personalet er opmærksom på, at der skal være ryddeligt på gangene, og at personalet griber ind, hvis der er behov herfor. På den anden side påpeger anstalten, at det er det mest urolige klientel blandt kvinderne, der har ophold på afdeling R. Anstalten ønsker derfor ikke at lave rammerne for snævre.

Direktoratet har meddelt anstalten, at man går ud fra, at anstalten ved udrulning af vedligeholdelsesplanerne til 2008 og 2009 vil være opmærksomme på behovet for en istandsættelse af fællesarealerne og har bedt om at modtage anstaltens vedligeholdelsesplaner for disse år”.

Jeg tager det oplyste til efterretning og har noteret mig at der i 2005 etableres nyt køkken på afdeling R.

Ad pkt. 1.2. Fællesområder

Jeg anmodede anstalten om at overveje at tage initiativ til at drøfte spørgsmålet om anvendelse af opholdsrummene med de indsatte, herunder de indsattes eventuelle ønsker om forbedring af opholdsrummene.

Anstalten har oplyst at der har været afholdt møder med alle de indsatte på afdelingerne R og S med opfordring til at fremkomme med ønsker til forbedringer inden for de økonomiske rammer som er til rådighed. Der fremstilles nye gardiner til opholdsstuen i afdeling R.

Direktoratet har henholdt sig til det som anstalten har oplyst.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Under rundgangen ved og i afdelingen konstaterede jeg at der flere steder hang (iøjnefaldende) opslag med oplysning om hvor skjolde og hjelme blev opbevaret på Kvindefaldelingen.

Under den afsluttende samtale med ledelsen påpegede jeg at opslagene – medmindre de tjente et helt nødvendigt behov – burde fjernes, idet de efter min opfattelse virkede provokerende.

Anstalten har oplyst at opslagene er fjernet og erstattet med opslag der anvender udtrykket ”indsatsudstyr”.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har henholdt sig hertil og har bemærket at det er nødvendigt at det over for personalet er markeret hvor og i hvilke lokaler skjolde og hjelme mv. befinder sig.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad pkt. 3. Forholdet mellem de kvindelige og mandlige indsatte

I brevet af 28. januar 2005 beskrev jeg den brevveksling som der siden 1996 havde været mellem Direktoratet for Kriminalforsorgen og Folketingets Ombudsmand om forholdet mellem de kvindelige indsatte og de mandlige indsatte. Jeg henviste også til et brev af 30. august 2004 som jeg havde modtaget fra de kvindelige indsatte.

I brevet af 28. januar 2005 anførte jeg herefter følgende:

” Det billede der tegner sig på baggrund af de oplysninger der fremkom under mine samtaler med de kvindelige indsatte i anstalten om forholdet til de mandlige indsatte, svarer ikke helt til det billede der afspejler sig i den seneste indberetning som embedet har modtaget fra anstalten via direktoratet, jf. ovenfor.

Under mine samtaler med flere af de kvindelige indsatte i anstalten fremkom der således oplysninger om at de kvindelige indsatte har vanskeligt ved at være i fred for de mandlige indsatte, og at de kvindelige indsatte ofte bliver tiltalt eller antastet på en upassende måde af de mandlige indsatte – blandt andet i form af sjofle bemærkninger under gårdtur og under gudstjenester. Selv for de kvinder som har en kæreste eller ægtefælle i anstalten (eller udenfor), er det i nogle tilfælde ikke muligt at være i fred. Det blev ligeledes oplyst at flere af de kvindelige indsatte ikke oplyser personalet om eventuelle antastelser – blandt andet af frygt for repressalier fra de mandlige indsattes side. De kvindelige indsatte i afdeling S anførte at de hele tiden skal være på vagt i forhold til de mandlige indsatte.

Om den årlige indberetning fra anstalten til direktoratet oplyste de kvindelige indsatte i afdeling S endvidere at de ikke følte at de var blevet inddraget ved udarbejdelsen af denne idet afdelingsgangmanden ikke var blevet varslet om mødet den 22. marts 2004 vedrørende evaluering af Kvindeafdelingen i anstalten. De kvindelige indsatte i afdelingen havde således ikke mulighed for forinden mødet at forberede sig og drøfte situationen indbyrdes. Det blev tilføjet at kvinderne ikke mener at indberetningerne er dækkende for de reelle forhold.

Enkelte af de kvindelige indsatte gav udtryk for at de ikke anser det for et problem at afsone sammen med mandlige indsatte.

Ledelsen gentog under besøget anstaltens overordnede opfattelse om at det principielt er problematisk at kvindelige indsatte afsoner i samme anstalt som nogle af landets mest belastede sexkriminelle.

For så vidt angår en fuldstændig fysisk adskillelse af de mandlige og kvindelige indsatte i anstalten anførte ledelsen at en sådan blandt andet vil begrænse de kvindelige indsattes arbejds- og fritidsmuligheder hvilket ikke er ønskeligt.

Ledelsen anførte desuden at det ikke alene er de kvindelige indsatte der i et eller andet omfang er påvirket af konstruktionen – det gælder også de mandlige indsatte. Det er således blandt andet (fortsat) et problem for så vidt angår den behandlingsmæssige indsats i forhold til nogle af de mandlige indsatte idet de ikke ønsker at indgå i en behandling med kønsdriftdæmpende medicin.

Vedrørende muligheden for at forberede sig til mødet om evaluering af Kvindeafdelingen oplyste ledelsen at personalet normalt orienterer de indsatte om at der skal afholdes møde. Jeg tilkendegav i den forbindelse at det er vigtigt at de kvindelige indsatte bliver orienteret om mødet i god tid inden det finder sted, og dermed har mulighed for at forberede sig og drøfte situationen indbyrdes med henblik på nærmere afklaring af eventuelle problemstillinger mv. der ønskes fremlagt på mødet.

Jeg bemærker først at jeg er enig med anstaltens ledelse i at det principielt er problematisk at kvindelige indsatte afsoner i samme anstalt som nogle af landets mest belastede sexkriminelle.

Jeg har imidlertid ved de fornyede overvejelser vedrørende spørgsmålet om forholdene for de kvindelige indsatte i anstalten, herunder forholdet mellem de kvindelige og mandlige indsatte, måttet lægge til grund at der ikke (på nuværende tidspunkt) er mulighed for at indrette en separat kvindeafdeling i andre lokaliteter f.eks. i nærheden af anstalten.

Jeg har desuden noteret mig det oplyste om at en fuldstændig adskillelse af de mandlige og de kvindelige indsatte i anstalten vil begrænse de kvindelige indsattes arbejds- og fritidsmuligheder.

Endelig har jeg noteret mig at der blandt de kvindelige indsatte er nogle der ikke oplever det at afsoner sammen med de mandlige indsatte som et problem.

Selvom der ikke under besøget i anstalten fremkom oplysninger om at kvindelige indsatte ligefrem presses til f.eks. at indgå ægteskab eller indgå i kæresteforhold med mandlige indsatte, går jeg ud fra at Direktoratet for Kriminalforsorgen er enig i at de ubehageligheder som nogle af de kvindelige indsatte beskrev at de oplever i hverdagen, bør begrænses i videst muligt omfang.

Efter min opfattelse er det i den forbindelse problematisk hvis de kvindelige indsatte ikke oplyser personalet om deres oplevelser med de mandlige indsatte af frygt for repressalier fra de mandlige indsattes side.

Jeg anmoder om anstaltens bemærkninger hertil, herunder om det er anstaltens opfattelse at de kvindelige indsatte ved at fortælle personalet om deres (ubehagelige) oplevelser med de mandlige indsatte kan risikere repressalier fra de mandlige indsatte side.

En fuldstændig adskillelse af de mandlige og de kvindelige indsatte i anstalten vil efter det oplyste begrænse de kvindelige indsatte arbejds- og fritidsmuligheder. De kvindelige indsatte der ikke ønsker (for meget) fællesskab med de mandlige indsatte, bør efter min opfattelse have samme adgang til fritidsaktiviteter som de øvrige indsatte i anstalten; det vil sige at de kvindelige indsatte der ønsker at afsone uden fællesskab med de mandlige indsatte, bør have faste tidspunkter for de enkelte fritidsaktiviteter, og således at de kvindelige indsatte ikke som udgangspunkt skal melde fra og til den enkelte fritidsaktivitet, jf. nærmere nedenfor vedrørende separat gårdtur og særskilt kondi.

For så vidt angår de kvindelige indsatte mulighed for at forberede sig til mødet angående den årlige evaluering af Kvindeafdelingen går jeg ud fra at ledelsen vil gøre personalet i Kvindeafdelingen opmærksom på vigtigheden af at de indsatte i afdelingen i god tid inden disse møder bliver orienteret om afholdelse heraf. Jeg foretager på den baggrund ikke videre vedrørende dette spørgsmål”.

Anstalten har i udtalelsen af 23. marts 2005 anført følgende:

”Alle indsatte er opfordret til at henvende sig til personalet, såfremt de føler sig truet eller chikaneret af medindsatte. Ved nyindsættelser bliver de ved modtagelsesmødet, som typisk afholdes i løbet af den første uge, spurgt om de på nogen måde føler, at det er en belastning at afsone sammen med mandlige indsatte. Det kan naturligvis forekomme at de kvindelige indsatte nærer en sådan modvilje mod det uniformerede personale, at de ikke ønsker verbal kontakt af nogen art. Til trods for professionelle forsøg på at bryde den adfærd, må det nok erkendes, at det ikke altid lykkes. Såfremt personalet selv bliver bekendt med problemer af en sådan karakter, bliver der selv sagt sat ind med forebyggende foranstaltninger.

Såfremt kvindelige indsatte har vanskeligt ved at henvende sig til uniformeret personale, er der gode muligheder for at samtale med terapeuter eller socialrådgiver.

Det er vanskeligt at vurdere, om de kvindelige indsatte risikerer repressalier fra mandlige indsatte side, hvis de fortæller personalet om ubehagelige oplevelser fra mændenes side. Anstalten er opmærksom på problemet, og i de tilfælde man modtager klage over mandlige indsatte, gør anstalten hvad der er muligt for at ’sløre’, hvorfra oplysningen kommer”.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i udtalelsen af 29. juni 2005 anført følgende:

” ...

Med henblik på en opdateret redegørelse til direktoratet for kvindernes holdning til at

afsone med mandlige indsatte afholdt to af anstaltens terapeuter i januar 2005 individuelle samtaler med de indsatte på Kvindefdeling. Kvindernes holdning er beskrevet i anstaltens skrivelse til direktoratet af 12. januar 2005. Heraf fremgår det, at tre kvinder mener, at det er meget problematisk at afsone i anstalten netop på grund af de mandlige indsatte og ønsker et kvindefængsel. En kvinde finder det som udgangspunkt meget vanskeligt at afsone med mandlige indsatte og mener, at der bør være mulighed for at vælge et afsoningssted alene med kvinder. En kvinde ønsker et lukket kvindefængsel, men at der skal være mulighed for at afsone med mænd i et åbent fængsel, såfremt der er lige kønsfordeling. Fire kvinder ønsker at afsone sammen med mandlige indsatte og betragter det som en fordel, at der er blandet kønsfordeling, To kvinder ønskede ikke samtale, og en kvinde blev ikke spurgt, da hun var på arresthusferie, men hun har tidligere givet udtryk for at være glad for en blandet kønsfordeling. Anstalten peger på, at de kvindelige indsatte, der foretrækker fælles afsoning, begrundet det i, at de mandlige indsatte er med til at opbløde de intriger, der opstår kvinderne imellem, og at en fælles afsoning tilnærmelsesvis afspejler virkeligheden uden for murene. Fælles for de kvinder, der finder det problematisk at afsone med mænd, er en oplevelse af at føle sig indskrænket i deres muligheder på grund af overdreven og ubehagelig interesse fra de mandlige indsatte. De mener, at et kvindefængsel ville optimere deres vilkår i en betydelig grad. Anstaltens konklusion er, at der ikke kan konkluderes en generel holdning blandt de kvindelige indsatte til spørgsmålet, om end den peger i retning af, at muligheden for at kunne vælge at afsone i et lukket kvindefængsel ville være ideelt.

Anstalten har oplyst, at de kvinder, som ønsker det, fortsat har mulighed for at afsone helt afskåret fra de mandlige indsatte (også i forbindelse med beskæftigelse og fritid). Kvinderne er gjort bekendt med, at de blot skal henvende sig til personalet for at få iværksat, at det nuværende aktivitetsrum på afdeling S kan inddrages til beskæftigelse/undervisning. Det fremgår således af husordenen for afdelingen, at:

" indsatte kan anmode dagligt møde om at blive beskæftiget uden fællesskab med mandlige indsatte. Denne beskæftigelse vil ske i afdeling S' aktivitetsrum for indsatte fra såvel afdeling R og S. Beskæftigelsen vil være montagearbejde fra anstaltens montageværksted eller skolearbejde for indsatte, der er tilmeldt skolen."

Ingen af de kvindelige indsatte har til dato fremsat ønske om at gennemføre en sådan form for beskæftigelse. Det er anstaltens opfattelse, at dette er udtryk for, at kvinderne næppe er interesserede i denne form for separat afsoning.

Anstalten har endvidere oplyst, at man har forskellige procedurer og arbejdsgange i anstalten, som medvirker til at begrænse problemet med, at de kvindelige indsatte undlader at fortælle om eventuelle ubehageligheder fra de mandlige indsatte af frygt for repressalier

- Alle indsatte bliver udtrykkeligt opfordret til at henvende sig til fængslets personale (herunder også behandlerpersonalet og socialrådgivere), såfremt de føler sig truet eller chikaneret af medindsatte.

- Ved nyindsættelser bliver de indsatte ved modtagelsesmødet, som typisk afholdes i løbet af den første uge, spurgt, om de på nogen måde føler, at det er en belastning at

afsone sammen med mandlige indsatte.

- Såvel terapeuter som socialrådgivere er ved deres (individuelle) samtaler med de kvindelige indsatte løbende meget opmærksomme på spørgsmålet om, hvordan den enkelte kvindelige indsatte forhold er til de mandlige indsatte.

- Der arbejdes i anstalten med såkaldte terapeutiske miljøer i psykiatrisk/psykologisk forstand, hvilket indebærer, at omgivelserne bevidst har en behandlende virkning på de psykiske problemer og på det følelsesmæssige kaos, som de indsatte ofte oplever. Således observerer funktionærerne de indsatte i miljøet og præsenterer deres observationer ved dagligt møde, hvor psykiater/psykolog, sygeplejerske, socialrådgiver og afdelingsleder er til stede. Personalet har via dette terapeutiske miljø en tættere kontakt til de indsatte, end hvad der er almindeligt på de øvrige fængsler. Denne tætte kontakt giver personalet bedre mulighed for at opfange eventuelle tegn, som peger i retning af, at den enkelte indsatte måtte have problemer i forhold til medindsatte mv.

- Endvidere har anstalten, jf. også pkt. 14 nedenfor, henvist til, at der fra april 2005 forsøgsvis er etableret gruppebehandling (i form af såkaldte "husmøder") for henholdsvis afdeling R og afdeling S en time hver uge på skift. Gruppebehandlingen ledes af en psykolog, en psykiater og en fængselsfunktionær. Anstalten har oplyst, at disse "husmøder" naturligt (også) kommer ind på afsoningsforholdene i almindelighed og problemer herved - bl.a. i relation til de mandlige indsatte.

- Hertil kommer, at såfremt personalet bliver bekendt med, at en kvindelig indsat har problemer med en mandlig indsat, så bliver der selvsagt grebet ind omgående. Tilsvarende hvis personalet har den mindste mistanke om, at sådanne problemer forekommer, da vil der omgående blive foretaget nærmere undersøgelser for at afdække, om en kvindelig indsat har været udsat for ubehageligheder, som hun ikke måtte have oplyst personalet om.

Direktoratet er enig med ombudsmanden i, at de ubehageligheder, som nogle af de kvindelige indsatte beskrev, at de oplevede i hverdagen, bør begrænses mest muligt. Direktoratet kan i det hele henholde sig til det af anstalten oplyste og finder navnlig, at muligheden for at kvinderne kan vælge at afsone helt adskilt fra de mandlige indsatte (også mht. beskæftigelse og fritid) garanterer dem en mulighed for helt at undgå ubehageligheder fra mandlige indsatte.

Det tilføjes, at direktoratet er enig med ombudsmanden i, at den optimale løsning ville være en separat kvindeafdeling, fx i form af en tilbygning til ringmuren i Anstalten ved Herstedvester. En sådan afdeling skulle have særskilte værksteds- og fritidsfaciliteter. En sådan løsning vil dog af ressourcemæssige grunde ikke være mulig at gennemføre på nuværende tidspunkt".

Den undersøgelse som Anstalten ved Herstedvester har foretaget ved udspørgen af kvinderne i afdelingen, understreger efter min opfattelse det problematiske i at kvindelige indsatte er henvist til at udstå straf i en anstalt med mandlige indsatte.

Jeg må efter det oplyste lægge til grund at anstaltens personale er meget opmærksom på de problemer der er, og som kan opstå. Men det må samtidig konstateres at dette ikke er tilstrækkeligt til at modvirke sådanne forhold der gør at mere end halvdelen af kvinderne der har afgivet svar, finder det problematisk at afsones sammen med mandlige indsatte (herunder tre der finder det meget problematisk).

Kvinderne kan tilbydes at udstå deres straf fuldstændig afskåret fra de mandlige indsatte. Ingen har imidlertid hidtil – siden ordningen blev indført i 1998 – fremsat ønske om, eller har gennemført, en sådan separat afsoning.

Det er herefter min opfattelse at tilbuddet om separat afsoning vel eksisterer, men at det ikke kan betragtes som et reelt tilbud der giver mulighed for at udstå de ofte langvarige straffe i overensstemmelse med straffuldbyrdelsesloven og de efter loven administrativt fastsatte bestemmelser. Jeg sigter bl.a. til reglerne om fællesskab.

Kvinderne er således reelt henvist til at udstå deres straf sammen med de mandlige indsatte og dermed udsætte sig for de forhold som er beskrevet i sagen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen mener at den optimale løsning vil være en separat kvindeafdeling, f.eks. i form af en tilbygning til ringmuren i Anstalten ved Herstedvester med særskilte værksteds- og fritidsfaciliteter.

Efter min opfattelse er etablering af en separat kvindeafdeling med særskilte værksteds- og fritidsfaciliteter ikke blot en optimal løsning, men det forekommer at være en nødvendig løsning i hvert fald på længere sigt.

Jeg forstår at begrundelserne for at primært at pege på, at en tilbygning skal udføres i ringmuren er behovet for at de kvindelige indsatte kan indgå i den behandling der i øvrigt tilbydes de indsatte i Anstalten ved Herstedvester (behandling af psykiatere, psykologer m.fl.). En placering i nærheden af anstalten skulle vel også kunne imødekomme dette behov.

Direktoratet har anført at en løsning med en særskilt fængselsafdeling som beskrevet af ressourcemæssige grunde ikke vil være mulig at gennemføre på nuværende tidspunkt.

Jeg tager dette udsagn som udtryk for at det primært er økonomiske hensyn der står i vejen for en løsning med etablering af en separat fængselsafdeling, og at de nævnte behandlingsmæssige hensyn spiller en mere sekundær rolle.

Navnlig med henvisning til at kvinderne efter det oplyste har væsentlige gener ved at udstå deres straf sammen med de mandlige indsatte på trods af den støtte mv. som kvinderne får af personalet og med henvisning til at tilbuddet om separat udståelse af straffen ikke er og ikke har været et reelt anvendeligt tilbud, beder jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen oplyse om direktoratet har overvejet eller er indstillet på at overveje at

søge tilvejebragt midler der muliggør etablering af en egentlig særskilt afdeling i eller ved Anstalten ved Herstedvester. I den forbindelse henviser jeg også til det oplyste under besøget om at der i nogle tilfælde er vanskeligheder med at iværksætte behandlings tiltag over for mandlige indsatte (f.eks. med kønsdriftdæmpende medicin) fordi den pågældende er i kæresteforhold eller gift med en kvindelig indsat. Jeg finder også at burde pege på at der gennem de senere år er etableret mange særskilte afdelinger i kriminalforsorgens institutioner hvor de indsatte udstår deres straf helt adskilt fra de øvrige indsatte inden for den samme institution. Her har man erkendt behovet for en sådan afsoningsform og etableret afdelingerne i rammer der gør det muligt at leve op til straf fuldbyrdelsens bestemmelser bl.a. om fællesskab, fritidsfaciliteter, arbejde, undervisning m.v.

Ad pkt. 4. Særskilt gårdtur

I brevet af 28. januar 2005 anførte jeg følgende:

” De indsatte i Kvindeafdelingen kan enten deltage i gårdtur sammen med de mandlige indsatte eller benytte muligheden for separat gårdtur på det ovenfor beskrevne areal.

Af husordenen for afdelingerne R og S fremgår følgende om gårdtur:

Samme indsatte som ikke ønsker fællesskab med de mandlige indsatte, skal tilbydes separat gårdtur *1 time alle hverdage om eftermiddagen, samt ½ time lørdag/søndag, helligdage om formiddagen, og 1 time lørdag/søndag om eftermiddagen.* Tidspunktet for gårdturene fastsættes af personalet i afdeling R-S.

Direktoratet skrev i brevet af 29. september 2004 følgende vedrørende separat gårdtur:

’Efter henvendelsen fra jer har anstalten besluttet at ændre praksis. I kan fremover vælge at afvikle gårdturen på et separat område, hvor de mandlige indsatte ikke har adgang, eller sammen med mændene. Dermed bliver det tillige muligt for jer at deltage i de almindelige fælles aktiviteter, herunder kirkegang.’

Under besøget i anstalten blev det oplyst at de kvindelige indsatte om morgenen skal beslutte og give meddelelse om hvorvidt de ønsker at anvende muligheden for separat gårdtur.

Jeg har efter besøget i anstalten modtaget en henvendelse fra en af de kvindelige indsatte i anstalten vedrørende blandt andet separat gårdtur. Vedlagt henvendelsen var et opslag fra anstalten angående separat gårdtur. Det fremgår af opslaget at det er personalet der fastsætter tidspunktet for gårdturen fra dag til dag, som tjenesten tillader det, dog uden for de indsattes arbejdstid.

I forlængelse af det anførte ovenfor under pkt. 3 vedrørende adgangen til fritidsakti-

viteter anmoder jeg anstalten om at overveje at fastsætte et fast tidspunkt for afvikling af den separate gårdtur og således at dette tidspunkt ikke kolliderer med øvrige aktiviteter, og at det ikke forudsætter en tilmelding at afvikle gårdtur i dette tidsrum.

Jeg beder om underretning om resultatet af anstaltens overvejelser.

Jeg er i den forbindelse opmærksom på at der eventuelt kan forekomme tidspunkter hvor ingen af de kvindelige indsatte ønsker at benytte sig af muligheden for separat gårdtur. Såfremt der således for en periode ikke har været tilslutning til deltagelse i separat gårdtur, har jeg ingen bemærkninger til at en fast ordning – indtil der på ny fremsættes ønske herom – sættes i bero.

Anstalten har i udtalelsen af 23. marts 2005 anført følgende:

”Der vil blive etableret separat gårdtur for de kvindelige indsatte på faste tidspunkter uden tilmelding. Det vil ikke være muligt at gå på separat gårdtur samtidig med, at man ønsker at deltage i fællesgårdturen med de mandlige indsatte. Afviklingen af den separate gårdtur vil blive lagt således, at det ikke griber ind i de kvindelige indsattes øvrige fritidsaktiviteter”.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i udtalelsen af 29. juni 2005 anført:

”Anstalten har oplyst, at der siden 2. maj 2005 er blevet etableret separat gårdtur for de kvindelige indsatte på faste tidspunkter uden forudgående tilmelding. Det vil ikke være muligt at gå på separat gårdtur, samtidig med at man ønsker at deltage i fællesgårdturen med de mandlige indsatte, idet den separate gårdtur finder sted i samme tidsrum som fællesgårdturen. Den separate gårdtur finder sted på arealet lige syd for kuvertværkstedet og de kvindelige indsatte, som ønsker separat gårdtur, får samme gårdturstid som på fællesgårdturen. Afviklingen af den separate gårdtur ligger således, at det ikke griber ind i de kvindelige indsattes øvrige fritidsaktiviteter.

Direktoratet har ikke bemærkninger hertil”.

I brev af 23. februar 2005 skrev jeg således til Anstalten ved Herstedvester:

”Den 28. januar 2005 skrev jeg til anstalten vedrørende mit besøg den 26. oktober og 5. november 2004 i anstaltens kvindeafdeling.

Under mit besøg i anstalten den 5. november 2004 så jeg blandt andet det udendørs areal som efter det oplyste på dette tidspunkt blev benyttet til kvindernes separate gårdtur. På dette areal er der et lille anlæg med blomsterbede, et bassin og bænke.

Under min inspektion af anstalten (undtagen kvinde- og grønlanderafdelingen) den 2., 3. og 7. februar 2005 modtog jeg imidlertid oplysning fra en kvindelig indsat om at det areal der nu benyttes, ikke er identisk med det areal som jeg så under mit besøg i efteråret 2004. Den indsatte oplyste at de kvindelige indsatte der ønsker separat gårdtur nu er henvist til et meget mindre græsareal, og at der på dette areal ikke er

opstillet bænke eller andet. Den indsatte fremsatte i den forbindelse et ønske om at der opstilles et læskur.

Under min afsluttende samtale med ledelsen den 7. februar 2005 bekræftede ledelsen oplysningerne fra den indsatte. Ledelsen anførte hertil at den separate gårdtur af ressourcemæssige årsager ikke kan afvikles ved anlægget mv., og såfremt dette skal kunne lade sig gøre, vil det kræve ekstra personale på området.

Efter min opfattelse er det meget utilfredsstillende at de kvindelige indsatte som ønsker separat gårdtur, alene har mulighed for at opholde sig på et lille areal uden bænke eller andet.

Jeg skal derfor henstille til anstalten at ændre på disse forhold. Jeg anmoder herunder anstalten om at tage stilling til ønsket om opstilling af et læskur på arealet for den separate gårdtur.

Jeg beder anstalten om at underrette mig om hvad anstalten videre foretager sig i anledning af min henstilling. Anstaltens svar bedes sendt gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på direktoratets eventuelle bemærkninger hertil.

...”

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i en udtalelse af 22. juni 2005 til mig anført:

”...

Direktoratet har modtaget to udtalelser fra anstalten af henholdsvis 2. maj 2005 og 2. juni 2005 vedrørende spørgsmålet om separat gårdtur for de kvindelige indsatte. Disse udtalelser vedlægges i kopi.

Det fremgår af udtalelsen af 2. maj 2005, at anstalten i en forsøgsperiode fra den 1. juni 2005 har indført en ordning hvorefter separat kvindegårdtur afholdes i samme tidsrum som fællesgårdturen og at man samtidig hermed har flyttet gårdtursarealet tilbage til arealet lige syd for kuvertværkstedet og altså ca. 100 meter nord for området med blomsterbede, bænke og bassin.

Årsagen hertil er ifølge anstalten, at der ikke er personalemæssige ressourcer til at afse en ekstra funktionær til at overvåge den særskilte gårdtur for kvindelige indsatte, men at murvagterne på henholdsvis øst- og vestmuren, også skal kunne overvåge de kvindelige indsatte på separat gårdtur samtidig med at de overvåger den almindelige gårdtur.

Anstalten har i udtalelse af 2. juni 2005 endvidere oplyst, at den nuværende ordning på arealet syd for kuvertværkstedet – som er iværksat indtil videre – således medfører, at de kvindelige indsatte på separat gårdtur får samme gårdturstid som på fællesgårdturen – altså væsentlig længere tid end i forsøgsperioden i maj 2005. Samtidig har anstalten oplyst, at den vil være indstillet på, at forskønne arealet lige syd for ku-

vertværkstedet, fx med blomsterbede samt etablere overdækning.

Det kan supplerende oplyses, at anstalten overfor direktoratet telefonisk har oplyst, at der på arealet for den separate gårdtur forefindes en bænk og at man i løbet af efteråret 2005 vil etablere blomsterbed samt overdækning. Direktoratet kan på den baggrund henholde sig til det af anstalten oplyste.”

Idet jeg går ud fra at der i løbet af efteråret 2005 etableres blomsterbede og overdækning tager jeg det oplyste til efterretning.

Ad pkt. 5 Særskilt kondi

Jeg anmodede anstalten om at overveje at fastsætte et bestemt tidspunkt for særskilt kondi for kvinderne – et tidspunkt der ikke kolliderer med øvrige fritidsfaciliteter, og hvor de kvindelige indsatte ikke selv skal tage initiativ til at reservere gymnastiksalen og kondirummet.

Anstalten har oplyst at Kvindeafdelingen er tildelt salen/kondirummet alle onsdage fra klokken 19.20 til klokken 20.50. I ulige uger er der gymnastik med udefra kommende lærer, og i de lige uger kan de indsatte bruge lokalerne efter behov.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i udtalelsen af 29. juni 2005 anført at direktoratet ikke har bemærkninger hertil.

Jeg har noteret mig det anførte.

Ad pkt. 9. Tidligere morgenvækning

Jeg henviste til at de indsatte vækkes klokken 7.00, og at de skal være mødt på arbejde klokken 7.30.

På afdeling S hvor der på tidspunktet for besøget var fem indsatte kvinder, skal disse fem kvinder i den lille halve time nå at gå i bad og på toilettet og tilberede og spise morgenmad. Der stilles kun et bad og et toilet til rådighed. Det andet toilet på afdelingen må alene anvendes af personalet. Det samme gælder på afdeling R.

I brevet af 28. januar 2005 anførte jeg:

”Efter min opfattelse er den tid som de kvindelige indsatte (specielt i afdeling S) har til at stå op, spise morgenmad, gå i bad mv., ikke tilstrækkelig. Dette gælder også selvom afdelingen på tidspunktet for besøget ikke kapacitetsmæssigt var fuldt udnyt-

tet. Jeg anmoder anstalten om at undersøge mulighederne for at udvide tidsrummet om morgenen for de kvindelige indsatte (fra morgenvækning til arbejdstidens begyndelse). Jeg beder anstalten om at underrette mig herom.

Jeg beder i den forbindelse desuden anstalten om at overveje muligheden for at det ene personaletoilet – på den afdeling hvor der er flest kvindelige indsatte – kan anvendes af de indsatte. Jeg beder om underretning herom”.

Anstalten har anført følgende:

”På arbejdsdage foretages opmønstring kl. 07.00. Først på dette tidspunkt er opsynets daghold fuldtalligt og såfremt opmønstringstidspunktet skulle ændres til fx kl. 06.30 vil det betyde, at flere fængselsfunktionærer skal møde tidligere og med andre ord vil det koste betydelige personalemæssige ressourcer.

Eventuelt senere fremmøde på arbejdspladsen er efter anstaltens skøn den eneste mulighed for at forlænge perioden fra opmønstring til arbejdstids begyndelse.

Ordningen med opmønstring på arbejdsdage kl. 07.00 og arbejdstids begyndelse kl. 07.30 er en generel ordning for hele anstalten. Det er formentlig et generelt ønske fra mange indsattes side at kunne møde senere på arbejdspladsen, men den nugældende ordning giver ikke væsentlige problemer i dagligdagen. De indsattes mødetid har sammenhæng med værkimestrenes mødetid og den er for år tilbage fastlagt ved forhandlinger mellem anstaltens ledelse og de faglige organisationer.

Anstalten finder ikke, at de kvindelige indsatte er specielt dårligt stillede i betragtning af, at kvindeafdelingerne er mindre end anstaltens mandlige afdelinger, ligesom der stort set aldrig er fyldt på kvindeafdelingerne.

Anstalten har heller ikke fundet grundlag for at inddrage det ene personaletoilet til de indsattes brug”.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har henholdt sig hertil.

Det der er anført om arbejdstider og overenskomster, har jeg noteret mig.

På Kvindeafdelingen er der i alt 4 toiletter. Adgangen for personalet til den ene afdeling frem for den anden er ganske ukompliceret.

Anstalten og direktoratet har ikke begrundet nærmere hvorfor et toilet ikke kan tilbydes de kvindelige indsatte i afdeling S. Anstalten har dog henvist til at forholdene på dette punkt for kvinderne er bedre end forholdene for mændene i anstalten.

Jeg vil ikke her gå nærmere ind på spørgsmålet om toiletforhold for mænd og kvinder i kriminalforsorgens institutioner udover at bemærke at jeg finder at der ikke uden videre kan sammenlignes på den anførte måde.

Jeg er ikke bekendt med om modstanden mod at tildele de indsatte i afdeling S et yderligere toilet, skyldes et ønske/eller et krav om at de ansatte skal have et toilet for såvel kvinder som for mænd. Jeg går i øvrigt ud fra at det er udelukket at indsatte og ansatte kan deles om toiletter.

Hvis anstalten og Direktoratet for Kriminalforsorgen vil opretholde modstanden mod mit forslag, beder jeg anstalten og direktoratet om nærmere at begrunde dette standpunkt.

Ad pkt. 10. Opbevaring af tøj

Jeg bad oplyst hvad der videre var sket i anledning af de kvindelige indsattes ønske om at få et ekstra skab til opbevaring af overtøj og arbejdstøj i afdeling S.

Anstalten har oplyst at kvinderne der ikke kan få plads til deres tøj i cellen, kan få det henlagt på depot. Her kan de få byttet tøj i depotets åbningstid. Afdelingen mener ikke at der er et reelt behov for bedre opbevaringsplads til tøj i cellen eller på afdelingen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har henholdt sig hertil.

Jeg har ikke kendskab til depotets åbningstider eller til hvordan henvendelse til depotet praktiseres.

Jeg forstod på kvinderne at der var tale om et behov for daglig opbevaring af overtøj og arbejdstøj – et behov der efter det oplyste ikke kan tilgodeses med henvisning til depotopbevaring.

Jeg forstår det som anstalten har anført at anstalten vil være åben for muligheden for tildeling af ekstra skabsplads hvis der kan påvises et reelt behov for det.

Med den bemærkning foretager jeg ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 11. Kulturudgange

Jeg anførte i brevet af 28. januar 2005 at jeg gik ud fra at der inden for en rimelig tid ville blive taget initiativ til planlægning af kulturudgange for kvinderne.

Anstalten har oplyst at der på afdelingen er taget skridt til at der i foråret 2005 gennemføres en kulturudgang. Afdelingen forsøger også at arrangere et togt med skibet ”Losen” i sommeren 2005.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i udtalelsen af 29. juni 2005 bemærket at direk-

toratet går ud fra at de nævnte kulturudgange faktisk gennemføres, og at der senere tages initiativ til flere kulturudgange. Direktoratet har herefter taget anstaltens oplysninger til efterretning.

Jeg har noteret mig det anførte.

Ad pkt. 14. Talsmandsordningen

Jeg anmodede anstalten om at overveje at indføre en mere fast procedure med et eventuelt fast tidspunkt for (beboer)møder mellem personalet i Kvindeafdelingen og kvinderne.

Anstalten har oplyst at der er taget skridt til at afholde beboermøder hver måned med kvinderne, og at der fra april 2005 forsøgsvis etableres gruppebehandling ("husmøder") for henholdsvis afdeling R og for afdeling S en time hver 14. dag. Gruppebehandlingen ledes af psykolog, psykiater og en fængselsbetjent. Det er frivilligt for de indsatte at deltage. Der ydes arbejdspenge for deltagelsen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har taget det oplyste til efterretning.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Kopi af dette brev sendes til de kvindelige indsatte i Anstalten ved Herstedvester og til Folketingets Retsudvalg.

Med venlig hilsen